Lietas Nr. C31330015

AIZMUGURISKS SPRIEDUMS

Latvijas Republikas vārdā

2015. gada 25. novembrī

Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesa
tiesnese L. Leja
ar tiesas sēdes sekretāri E. Sčucku,
piedaloties prasītājai /pers. B/,
atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /pers. B/ prasībā pret /pers. C/ par parāda piedziņu.

Aprakstošā daļa

[1] 2015. gada 3. augustā /pers. B/ (turpmāk – Prasītāja) cēlusi tiesā prasību pret /pers. C/ (turpmāk – Atbildētājs) par parāda piedziņu.

Prasībā norādīts, ka 2013. gada 9. decembrī Prasītāja aizdeva Atbildētājam naudu 10000,00 EUR ar atmaksas termiņu līdz 2014. gada 8. decembrim, ko apstiprina pušu starpā 2013. gada 9. decembrī noslēgtais aizdevuma līgums. Atbilstoši aizdevuma līguma 2.4. punktam Atbildētājam ir pienākums maksāt līgumsodu 1% apmērā par katru nokavējuma dienu no summas, ko veido aizdevuma pamatsumma. Atbildētājs izsniegto aizdevumu nav atmaksājis līdz pat prasības iesniegšanas dienai. 2015. gada 16. jūnijā Prasītāja nosūtīja Atbildētājam pretenziju, kurā lūdza atmaksāt aizdevuma summu 10000,00 EUR apmērā un līgumsodu 1000,00 EUR apmērā līdz 2015. gada 30. jūnijam, brīdinot Atbildētāju par parāda nesamaksas sekām. Atbildētājs uz šo pretenziju neatbildēja, parādu nesamaksāja.

Prasība pamatota ar Civillikuma 1587., 1589., 1590., 1591., 1716., 1811., 1812., 1934., 1943. pantu.

Pamatojoties uz prasībā norādīto, Prasītāja lūdz piedzīt no Atbildētāja par labu Prasītajai pamatparādu 10000,00 EUR, līgumsodu 1000,00 EUR un visus tiesāšanās izdevumus.

[2] Atbildētāja rakstveida paskaidrojumi par celto prasību tiesā nav saņemti.

[3] 2015. gada 11. novembra tiesas sēdē Prasītāja prasību uzturēja uz tajā norādītajiem pamatiem, papildus norādot, ka sākotnēji Atbildētājs ir atbildējis uz Prasītājas telefona zvaniem un solījis parādu atmaksāt, taču vēlāk uz telefona zvaniem vairs neatbildēja. Tā kā Atbildētājs bija labs paziņa, Prasītāja uzticējās viņam un izsniedza aizdevumu. Prasītāja būtu gatava pieņemt aizdevuma atmaksu arī pa daļām, taču Atbildētājs izvairās no saistību izpildes, kā arī nav pat atdevis daļu no aizdevuma.

Atbildētājs uz tiesas sēdi nav ieradies. Atbildētājam par tiesas sēdi ir pazinots likumā noteiktā kārtībā - tiesā nav saņemta informācija par pamatojumu tiesas uzskatā, ka nav pamata atlikt lietas izskatīšanu un lietā izskatāma bez Atbildētāja piedalīšanās, atzīstot viņa neierašanos uz tiesas sēdē kā neattaisnotu.

[4] Civilprocesa likuma 208.[1] panta pirmā daļa noteic, ka aizmugurisks spriedums ir spriedums, ko pirmās instances tiesa taisa lietā, kurā atbildētājs nav sniedzis paskaidrojumus par prasību un nav ieradies pēc tiesāšanās uzsākšanas, nepazinojot neierašanās iemeslus. Tiesai atbilstoši šai normai ir pienākums taisīt aizmugurisku spriedumu. Tāpat tiesa nav konstatējusi minēta panta trešajā daļā noteiktos šķēršļus aizmuguriska sprieduma taisīšanai.

Motīvu daļa

[5] Noklausījusies Prasītājas paskaidrojumus tiesas sēdē, pārbaudījusi lietā esošos rakstveida pierādījumus, novērtējusi tos kopsakarā, tiesa atzīst, ka prasība ir pamatota un apmierināma.

[6] Saskaņā ar Civillikuma 1401. pantu saistību tiesības ir tādas tiesības, uz kuru pamata vienai personai - parādniekam - jāizdara par labu otrai - kreditoram - zināma darbība, kam ir mantiska vērtība. Savukārt Civillikuma 1402. pants paredz, ka saistību tiesības rodas vai nu no tiesiska darījuma, vai no neatļautas darbības, vai pēc likuma.

Saskaņā ar lietas materiālos esošo 2013. gada 9. decembra aizdevuma līgumu Prasītāja izsniedza Atbildētājam aizdevumu 10000,00 EUR apmērā, apņemoties to atmaksāt līdz 2014. gada 8. decembrim.

Civillikuma 1934. pants noteic, ka ar aizdevuma līgumu jāsaprot zināma daudzuma atvietojamu lietu nodošana īpašumā, ar pienākumu atdot saņemto tādā pašā daudzumā un tādas pašas šķiras un labuma lietās.

Ar rakstveida pierādījumu - 2013. gada 9. decembra aizdevuma līgumu pierādīts, ka Prasītāja izsniedza Atbildētājam aizdevumu 10000,00 EUR apmērā. Aizdevuma līguma 2.1. punktā noteikts, ka aizdevējs aizdevumu aizņēmējam samaksā skaidrā naudā līguma parakstīšanas dienā. Savukārt aizdevuma līguma 1.2. punktā noteikts, ka aizdevuma summas saņemšanu pilnā apmērā apliecina līgumslēdzēju paraksti zem šī līguma. Tiesa atzīst, ka lietā pierādīts, ka Atbildētājs šo aizdevumu ir saņēmis, ko apliecina Atbildētāja paraksts uz līguma. Atbildētājs minētos faktus nav apstrīdējis.

Tiesa atzīst, ka starp pusēm ir noslēgts aizdevuma līgums, līdz ar to starp pusēm ir nodibinātas aizdevuma tiesiskās attiecības.

Civillikuma 1431. pants noteic, ka akta parakstīšana, vienalga, vai tas attiecas uz pašu parakstītāju vai trešo personu, uzskatāma par piekrišanu šim aktam, ja tā saturs parakstītājam bijis zināms un ja viņam tajā tiesiskā darījumā, uz kuru akts attiecas, ir personīga interese un ierunas tiesība. Tā kā aizņemšanos apliecinājusi un saistību noteiktā laika periodā atdot aizņemto naudas summu apliecinājusi persona, kurai ir interese notikušajā darījumā - Atbildētājs, viņam bija arī tiesība aktu neparakstīt, saistības neuzņemties, izdarīt kādu ierunu sakarā ar notikušo darījumu, uzņemto saistību, ko Atbildētājs nav izmantojis, tātad ar parakstu apliecinājis notikušo faktu patiesumu un apliecinājis nepārprotami uzņemto saistību.

Vispārpieņemts ir uzskats, ka jebkurā gadījumā paraksts, kas izdarīts bez rakstiskas ierunas, pauž parakstītāja piekrišanu (*sk. Torgāns K. 1431. panta komentārs. Grām.: Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Saistību tiesības. Torgāns K. (Zin.red.), Rīga: Mans īpašums, 40. lpp.).*

Stiprinot civiltiesisko attiecību stabilitātes principu, Civillikuma 1432. pants noteic, ka tas, kas noteikti izteic savu piekrišanu, tas ar to ir pieņēmis darbību ar visām tās tiesiskām sekām un nevar vairs vēlāk savu piekrišanu ierobežot.

Pie tiesiska darījuma būtības pieder tā taisītāja gribas izteikums (Civillikuma 1427. pants). Darījums nevar notikt pretēji dalībnieka gribai. Gribai, lai rastos tiesiskas sekas, ir jābūt izteiktai, izrādītai, izpaustai kādā objektīvi uztveramā veidā (*sk. Grām.: Torgāns K. 1427. panta komentārs. Grām.: Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Saistību tiesības. Torgāns K. (Zin.red.), Rīga: Mans īpašums, 37. lpp.*)

Civilprocesa likuma 178. panta otrajā daļā noteikts, ka pret rakstveida pierādījuma patiesīgumu nevar iebilst persona, kas to pati parakstījusi. Šī

persona var apstrīdēt šo pierādījumu, ceļot atsevišķu prasību, ja paraksts dots vardarbības, draudu vai viltus ietekmē.

Atbildētājs šādu prasību nav cēlis.

Tiesai nav pamata uzskatīt, ka Atbildētāja griba iesaistīties darījumā nebūtu radusies brīvi - bez maldības, viltus vai spaidiem (Civillikuma 1440. pants). Turklāt notikušo darījumu Atbildētājs nav apstrīdējis.

Atbilstoši Civillikuma 1587. pantam tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējiem pienākumu izpildīt apsolīto, un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otrai zaudējumus.

[6.1] Saskaņā ar Civillikuma 1828. pantu, ja izpildījuma laiks ir noteikts, tad parādniekam tas jāievēro, negaidot sevišķu kreditora atgādinājumu, bet tāpat arī viņam nav jāizpilda sava saistība agrāk, nekā pēc noliktā termiņa notecējuma.

Ņemot vērā, ka aizdevuma līgumā Atbildētājs apņēmies līdz 2014. gada 8. decembrim veikt parāda samaksu, tad negaidot atsevišķu Prasītājas atgādinājumu, viņam bija pienākums parādu atdot.

Lai arī Prasītājai nebija pienākums atgādināt Atbildētājam par parāda samaksu, Prasītāja 2015. gada 16. jūnijā nosūtīja Atbildētājam atgādinājumu par neatmaksātu parādu ar priekšlikumu labprātīgi atmaksāt aizdevuma summu, brīdinot Atbildētāju par parāda nesamaksas sekām. Taču Atbildētājs parādu nav atmaksājis.

[6.2] Tiesa atzīst, ka Prasītāja ir pierādījis savu tiesību pēc prasījuma par 10000,00 EUR piedziņu ar lietā iesniegto rakstveida pierādījumu – aizdevuma līgumu.

Civilprocesa likuma 93. panta pirmā daļa nosaka, ka katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība. Atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība. Savukārt Civilprocesa likuma 96. panta piektā daļa nosaka, ka pusei nav jāpierāda fakti, kurus šajā likumā noteiktajā kārtībā nav apstrīdējusi otra puse.

Atbildētājs nav izmantojis savas Civilprocesa likuma 74. pantā paredzētās tiesības – nav ieradies uz tiesas sēdi, nav sniedzis paskaidrojumus, nav cēlis iebildumus pret prasību un nav apstrīdējis prasības pieteikumā minētos faktus, līdz ar to secināms, ka Atbildētājam nav pamatotu iebildumu pret prasību.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 96. panta piektajai daļai prasības pieteikumā norādītie fakti atzīstami par pierādītiem.

Tiesa secina, ka aizdevuma izsniegšanas faktu Prasītāja ir pierādījusi atbilstoši Civilprocesa likuma 93. panta pirmās daļas noteikumiem. Savukārt Atbildētājs nav iesniedzis pierādījumus par to, ka būtu izpildījis saistības atbilstoši Civillikuma 1838. panta noteikumiem, kuros noteikts - to, ka samaksa izdarīta, jāpierāda tam, kas to apgalvo. Saskaņā ar ko, ievērojot Civillikuma 1943. pantu, aizņēmējam jāatdod tāda pati summa, kādu viņš saņēmis.

Pie šādiem apstākļiem tiesa atzīst, ka Prasītājas prasījums par parāda 10000,00 EUR apmērā piedziņu no Atbildētāja ir likumīgs un pamatots.

[6.4] Prasītāja lūdz piedzīt no Atbildētāja līgumsodu 1000,00 EUR.

Izvērtējot Prasītāja pieprasīto līgumsoda apmēru, tiesa ņem vērā Civillikuma 3. pantu, kas noteic, ka katra civiltiesiska attiecība apspriežama pēc likumiem, kas bijuši spēkā tad, kad šī attiecība radusies, pārgrozījusies vai izbeigusies. Neskartas paliek jau iegūtās tiesības. Kā arī likuma „Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937. gada Civillikuma saistību tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību" 21. pantu (grozījumi stājās spēkā 2014. gada 1. janvārī), kas noteic, ka: „Līgumiem, kuri noslēgti līdz 2013. gada 31. decembrim un kuros ietverts pienākums maksāt līgumsodu, ja šo līgumu darbība turpinās pēc 2014. gada 1. janvāra un līdz 2014. gada 31. decembrim par tiem nav celta prasība tiesā, ar 2015. gada 1. janvāri ir piemērojami grozījumi Civillikuma 1716., 1717. un 1722. pantā par līgumsoda noteikumiem un grozījumi Civillikuma 1843. pantā par parāda samaksas kārtību."

Tā kā strīds ir par Atbildētājas saistībām, kas radušās no 2013. gada 9. decembra aizdevuma līguma, bet šī līguma darbība turpinājās pēc 2014. gada 1. janvāra un prasība tiesā celta 2015. gadā, tiesa atzīst, ka ir pamats strīda izšķiršanai piemērot grozījumus Civillikuma 1716., 1717. un 1722. pantā par līgumsoda noteikumiem un grozījumi Civillikuma 1843. pantā par parāda samaksas kārtību.

Civillikuma 1716. panta pirmā daļa noteic, ka līgumsods ir pametums, ko kāda persona uzņemas ciest sakarā ar savu saistību neizpildi vispār, nepienācīgu izpildi vai neizpildīšanu īstā laikā (termiņā). Savukārt panta otrā daļa paredz, ka līgumsods par saistību neizpildi vispār ir konkrēti noteikta naudas summa vai cita mantiska vērtība, kuru nedrīkst noteikt vairākkārtīgu (atkārtotu) vai pieaugošu maksājumu vai devumu veidā.

Civillikuma 1716. panta trešā daļa noteic, ka līgumsods par saistību nepienācīgu izpildi vai neizpildīšanu īstā laikā (termiņā) var tikt noteikts pieaugošs, taču kopumā ne vairāk par 10 procentiem no pamatparāda vai galvenās saistības apmēra.

No aizdevuma līguma 2.4. punkta izriet, ka puses vienojušās par līgumsodu 1% apmērā par katru nokavējuma dienu no aizdevuma pamatsummas.

Ievērojot minēto, tiesa atzīst, ka lietā ir konstatēts aizdevuma atmaksas nokavējums no Atbildētājas puses, kas pats par sevi rada līgumsoda piemērošanas pamatu, jo puses par to ir vienojušās aizdevuma līgumā un tā piemērošanas pamatā ir Atbildētājas saistību neizpilde. Vienlaicīgi tiesa secina, ka līgumsoda piedziņa ir saistāma ar saistību pārkāpēja vainojamību.

Tiesa secina, ka Prasītājai ir pamats aprēķināt līgumsodu par laika posmu no 2014. gada 9. decembra līdz 2015. gada 28. jūlijam, proti, par kavētajām 231 dienu, taču vienlaicīgi tiesa atzīst, ka līgumsods nedrīkst būt noteikts vairāk par 10 procentiem no pamatparāda apmēra. Izvērtējot līgumsoda apmēru, tiesa atzīst, ka Prasītājas aprēķinātais līgumsods 1000,00 EUR apmērā, pastāvot galvenajam parādam 10000,00 EUR, ir aprēķināts, ievērojot Civillikuma 1716. panta trešajā daļā noteikto ierobežojumu.

Pie šādiem apstākļiem tiesa atzīst, ka Prasītājas prasījums par līgumsoda piedziņu no Atbildētāja 1000,00 EUR apmērā par laika posmu no 2014. gada 9. decembra līdz 2015. gada 28. jūlijam ir likumīgs un pamatots.

[7] Civilprocesa likuma 195. pants noteic, ka, taisot spriedumu par naudas summas piedziņu, tiesa tā rezolutīvajā daļā cita starpā norāda prasītāja tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) saņemt procentus, minot arī to apmēru. Atbilstoši Civillikuma 1763. panta 1. punktam nosakāms, ka procentu pieaugums apstājas, kad nesamaksāto procentu daudzums sasniedzis aizdevuma summas lielumu. Civillikuma 1765. panta ceturtā daļa noteic, ka procenti aprēķināmi tikai no paša kapitāla. Saskaņā ar Civillikuma 1765. panta pirmo daļu likumisko procentu likme ir 6 % gadā.

Līdz ar to tiesa atzīst, ka Prasītājai ir tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) saņemt no Atbildētāja likumiskos sešus procentus gadā no pamatparāda summas, bet nepārsniedzot tās apmēru.

[8] Civilprocesa likuma 41. panta pirmā daļa noteic, ka pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus (..).

Atbilstoši Civilprocesa likuma 34. panta pirmās daļas prasībām Prasītāja, ceļot prasību, samaksājusi valsts nodevu 643,65 EUR. Līdz ar to no Atbildētāja par labu Prasītājai piedzenama samaksātā valsts nodeva.

Tāpat no Atbildētāja par labu Prasītājai piedzenami samaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par prasības pieteikuma noraksta, tiesas paziņojumu un pavēstu piegādāšanu un izsniegšanu 4,70 EUR.

Līdz ar to kopā no Atbildētāja par labu Prasītājam piedzenami tiesas izdevumi 648,35 EUR.

Ņemot vērā to apstākli, ka kopējie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par prasības pieteikuma noraksta, tiesas paziņojumu un pavēstu nosūtīšanu pusēm atbilstoši lietā esošai izziņai par ar lietas izskatīšanu saistītiem izdevumiem sastāda 5,90 EUR, tiesa atzīst, ka ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu daļa, kuru nav sedzis Prasītājas veiktais maksājums 4,70 EUR, piedzenama no Atbildētāja par labu valstij 1,20 EUR apmērā.

[9] Civilprocesa likuma 204.[1] pants noteic, ka taisot spriedumu par naudas summas piedziņu un par tiesāšanās izdevumu piedziņu, tiesa nosaka termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8., 92.-97., 189.-193., 195., 204.[1], 208.[1] un 208.[2] pantu, tiesa

nosprieda

apmierināt /pers. B/ prasību pret /pers. C/ par parāda piedziņu.

Piedzīt no /pers. C/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. B/, personas kods /personas kods/, pamatparādu 10000,00 EUR, līgumsodu 1000,00 EUR apmērā par laika posmu no 2014. gada 9. decembra līdz 2015. gada 28. jūlijam un tiesas izdevumus 648,35 EUR, pavisam kopā 11648,35 EUR (vienpadsmit tūkstošus seši simti četrdesmit astoņus *euro* un 35 centus).

Atzīt /pers. B/, personas kods /personas kods/, tiesības līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) saņemt no /pers. C/, personas kods /personas kods/, likumiskos sešus procentus gadā no pamatparāda summas, bet nepārsniedzot tās apmēru.

Piedzītie naudas līdzekļi samaksājami ar pārskaitījumu uz /pers. B/ AS "Swedbanka"" norēķinu kontu Nr. /konta Nr./

Piedzīt no /pers. C/, personas kods /personas kods/, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 1,20 EUR (viens *euro* 20 centus), kas iemaksājami Tiesu administrācijas kontā Nr. LV51TREL2190458019000, saņēmēja iestāde: Valsts kase; saņēmējs: Tiesu administrācija, reģistrācijas Nr. 90001672316; BIC kods: TRELLV22; iemaksas mērķis: 21499, norādot datus personas vai lietas identificēšanai.

Noteikt sprieduma labprātīgas izpildes termiņu 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Prasītāja spriedumu var pārsūdzēt 20 dienu laikā no pilna sprieduma pasludināšanas dienas Rīgas apgabaltiesā, apelācijas sūdzību iesniedzot Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesā.

Atbildētājs 20 dienu laikā no aizmuguriska sprieduma nosūtīšanas dienas ir tiesīgs iesniegt tiesai, kura taisījusi aizmugurisku spriedumu, pieteikumu par tiesvedības atjaunošanu un lietas izskatīšanu no jauna.

Tiesnese L. Leja